

Gäller för: Barn- och ungdomsklinik

Giltig från: 2025-09-29

Innehållsansvar: Felicia Lovran, (feljo), Barnsköterska/skötare

Giltig till: 2026-07-01

Granskad av: Pontus Johansson, (ponjo3), Överläkare

Godkänd av: Karolina Andersson, (karan56), Verksamhetschef

Mjölkkök - neonatal

Sammanfattning

Rutinen vänder sig till sjuksköterskor och barnsköterskor på neonatalavdelningen, SÄS. Rutinen beskriver arbetsrutiner och bröstmjölks- hantering i mjölkköket.

Innehållsförteckning

Mjölkkök - neonatal.....	1
Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	1
Bakgrund.....	1
Förutsättningar	2
Genomförande	2
Arbetsrutiner	2
Handhavande av fryst bankmjölk	3
Bakterieförekomst i bröstmjölk	4
Dokumentinformation.....	4
Referensförteckning.....	5

Bakgrund

Barn som vårdas på neonatalavdelningen är födda för tidigt eller är sjuka av någon annan anledning, vilket gör att deras energibehov är stort. De behöver ofta tillmatas med bröstmjölk eller bröstmjölksersättning de första dygnet innan deras mammas bröstmjölksproduktion har kommit igång. På neonatalavdelningen finns ett särskilt mjölkkök där bröstmjölk och ersättningar hanteras enligt gällande rutiner för hygien.

Avdelningen tar även emot bröstmjölk från givarmammor, d v s mammor som donerar bröstmjölk till avdelningen. Att tillmata med

bröstmjolk är det mest skonsamma för de för tidigt födda barnen då deras tarmar inte är tillräckligt mogna för att ta emot bröstmjölksersättning.

Förutsättningar

På neonatalavdelningen ansvarar en grupp barnsköterskor (mjölkköksgruppen) för rutiner gällande pastörisering, uppdatering av hygienrutiner samt upprättande av arbetsrutiner. Mjölkköket är måndagar och onsdagar bemannad dagtid med mjölkköksansvarig barnsköterska för dagen. Övrig tid sköts mjölkköket av avdelningens personal enligt gällande arbetsrutin.

Genomförande

Arbetsrutiner

Beakta att du har en mycket noggrann handhygien.

- Kontrollera checklistor och gör det som ska göras dagligen och övrigt om tid finns.
- Diska flaskor och pumpputrustning i diskmaskin.
- Koka vattnet till de olika beredningarna.
- Diska napparna dagligen i diskmaskin.
- Ta vid behov ut önskad mängd bröstmjolk från "banken". Skriv i boken hur mycket och datum.
- Bröstmjolkshantering: Se speciellt utarbetad manual som finns anslaget i mjölkköket.
- Häng upp matsedlar söndag dag.
- Tjänstgörande sjuksköterskor lämnar skriftlig eller muntlig rapport efter rondan om ev ändringar av barnens mat.
- Frys in bröstmjolk som blir för gammal till nästa dag, får ej vara äldre än 1 dygn.

Mammas färska bröstmjolk får förvaras högst 3 dygn i kylskåp.

Mammas mat som varit fryst och som tinats får förvaras högst 1 dygn i kylskåp.

Pastöriserad bröstmjolk ("bankmat") som är tinad får förvaras högst 2 dygn i kylskåp. Tiden räknas från det du tar ut maten ur frysen.

Bröstmjolk med tillsatser, t ex Calogen, är hållbart i 12 tim.

- Anteckna datum och klockslag när tillägget, t ex NAN HA och PreNAN Discharge, är blandat. Hållbart 8 tim i kylskåp.

(Drickfärdig NAN HA och drickfärdig PreNAN är hållbart i 24 tim.)

- Blanda tillsatser i mammas bröstmjölk vid behov. Skriv datum och klockslag när det är blandat.
- Diska undan vid behov.
- Matvaror såsom mjölk, smör, skorpor och kex beställs senast kl 06:15 i Foodit för leverans samma dag. Beställningen görs därför helst dagen innan.
- Ansvara för matvagnen.
- Töm papperskorgar, ev glas och annat avfall i föräldraköket.

Handhavande av fryst bankmjölk

Då bröstmjölk ska ges till barn som tidigare inte fått bröstmjölk från bröstmjölksbanken ska följande iakttas:

- Patientansvarig vårdpersonal inhämtar föräldrarnas tillstånd om att få ge barnet bankmjölk.
- Tag den äldsta mjölken först. Bröstmjölken får inte vara äldre än sex månader.
- Skriv bröstmjölksförpackningens kodnummer samt omgångsnummer på barnets matkort som förvaras i låda i köket (röd och blå lista) samt på barnets stamkort som är en journalhandling i barnets nutritionsjournal.

Då bröstmjölk ska ges till barn som tidigare fått bröstmjölk från bröstmjölksbanken gäller följande:

- Tag bröstmjölksförpackningen med samma kodnummer som barnet fått tidigare. Observera att bröstmjölken inte får vara äldre än sex månader. Kontrollera även bröstmjölken så att den inte ser annorlunda ut eller luktar annorlunda.
- Skulle bröstmjölken med samma kodnummer som barnet fått tidigare vara slut gäller samma föreskrifter som för barn som inte tidigare fått bröstmjölk från bröstmjölksbanken.
- Bokför bröstmjölksuttag och räkna av den uttagna bröstmjölksmängden i "bankboken".
- Ställ flaskan i vattenbad med kallt vatten för att tina. Skydda mot ljus.

Bröstmjölk från givare ska vara värmebehandlad, d v s pastöriserad om det inte finns medicinska skäl till något annat. Pastöriseringen ska ske vid +63 grader C under 30 minuter i avsedda plastflaskor.

Bröstmjölk får förvaras högst sex månader i frys vid minst -18 grader C.

Bakterieförekomst i bröstmjolk

Bedömning av bakterieförekomst i bröstmjolk

Kontroll av bakterieförekomst i bröstmjolk hos mödrar som levererar till bröstmjölksbank på barnklinikerna i Sverige växlar mycket och någon enhetlig praxis föreligger inte.

Vid barn- och ungdomskliniken i Borås har vi tillämpat strikta kriterier hittills. De värden som anges på bakt-lab svaren hänför sig till Livsmedelsverkets gränsvärden för glass och är oerhört snäva. Om vi skulle följa dessa gränsvärden skulle de flesta av våra bröstmjölksgivare inte godkännas. Vi har trots allt lång erfarenhet av att sätta gränserna något högre utan att detta på något synligt sätt inverkar menligt.

Förslag till gränser för klinisk praxis

Total bakterieförekomst ska ej överstiga 10 000 CFU/ml.

Coliforma (alt gramnegativ blandflora) ska ej överstiga 1 000 CFU/ml. Högre bakterieförekomst kan tyda på dålig hygien av pump och slangar.

Stafylokock Aureus skall ej överstiga 100 CFU/ml. Risken för toxinbildning som inte inaktiveras vid värmebehandling motiverar denna låga gräns.

Dokumentinformation

För innehållet svarar

Felicia Lovran, barnsköterska, neonatalavdelning, SÄS, Borås

Maria Benjaminsson-Fransson, barnsköterska, SÄS, Borås

Lise-Lott Johansson, barnsköterska, SÄS, Borås

Moa Hallberg, undersköterska, SÄS, Borås

Fastställt av

Erica Cedervret Nilsson, verksamhetschef, verksamhetsområde Kvinna och barn, SÄS, Borås

Nyckelord

Mjölkkök, arbetsrutin, neonatal, bröstmjolk, bankmjolk, fryst, kodad, bakterie, beställning

Referensförteckning

1. Preventing postnatal growth restriction in infants with birth-weight less than 1300 g. Lapointe M¹, Barrington KJ^{1,2}, Savarria M¹, Janvier A^{1,2,3}. 2016 Feb;105(2):e54-.doi:10.1111/apa.13237. Epub 2015 Dec 4.
2. SOSFS (2008:33). Socialstyrelsens föreskrifter om information som avser uppfödning genom amning eller med modersmjölksersättning. Hämtad 2013-04-16 från:
www.socialstyrelsen.se/sosfs/2008-33

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Barn- och ungdomsklinik

Innehållsansvar: Felicia Lovran, (feljo), Barnsköterska/skötare

Granskad av: Pontus Johansson, (ponjo3), Överläkare

Godkänd av: Karolina Andersson, (karan56), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9003-1367181295-493

Version: 6.0

Giltig från: 2025-09-29

Giltig till: 2026-07-01